

DE NACHT VAN DE VOGELS

Kate Mosse

De nacht
van de vogels

ISBN 978-90-225-7240-5
ISBN 978-94-023-0322-3 (e-boek)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Taxidermist's Daughter*
Oorspronkelijke uitgever: Orion Books, an imprint of the Orion Publishing Group Ltd
Vertaling: Merel Leene
Omslagbeeld en -ontwerp: Pinta Grafische Producties
Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2014 Mosse Associates Ltd.
Illustraties binnenwerk © 2014 Jack Penny
Landkaart pagina's 8-9 © 2014 Mike Hall
Nederlandse vertaling © 2015 Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam
De fragmenten uit 'Who did kill Cock Robin' op pagina's 34, 35, 37 en 38 zijn afkomstig uit *Wie shoot Roodbaardje Pik*, vertaald door Judith Herzberg (De Harmonie, 1976).

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Als altijd, voor mijn lieve Greg, Martha en Felix

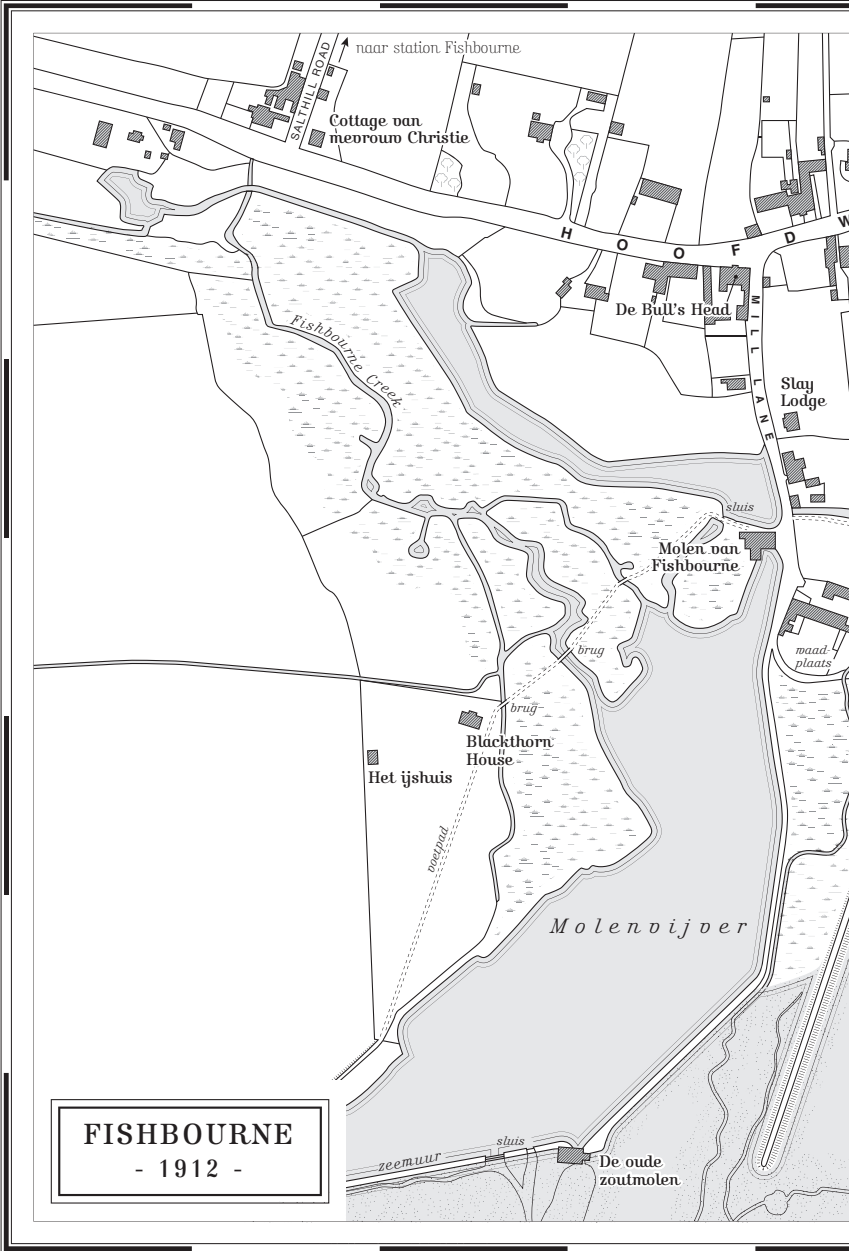
*En ook voor mijn geweldige nichten en neven, Emma, Anthony
(beter bekend als 'Gizz'), Richard, Jessica, Lottie, Bryony, TH,
Toby, EH en Zackary*

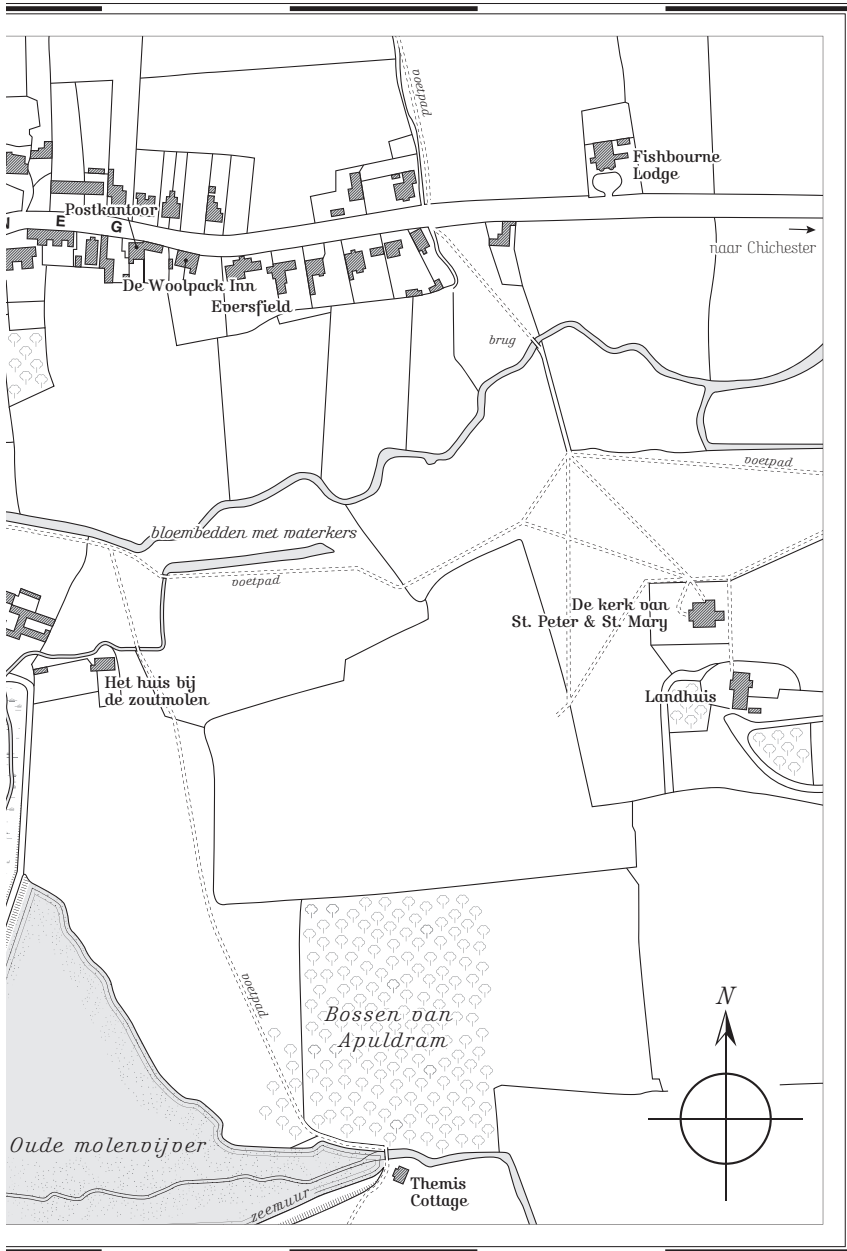
Ik herinner mij een apotheker, hier in deze buurt [...] en in zijn armzalige winkel hangt een schildpad, een opgezette krokodil en andere huiden van monsterlijke vissen.

– William Shakespeare, *Romeo en Julia*, 1597

*Het is, antwoordde de schone dame,
bijna Sint Marcus, nog even,
en alles waar oude tradities van verhalen
geloof ik met angst en beven.
Hoe, als straks 't middernacht'lijk uur slaat
over groene kerkhofpaden
een rouwstoet van veroordeelde zielen gaat
gehuld in dunne gewaden.
De geesten van hen die de dood zal roepen
in 't voor ons liggende jaar
schrijden langs in verdoemde grauwe troepen
door de doodse stilte, zo naar.*

– James Montgomery, 'The Vigil of St. Mark', 1813

PROLOOG

April 1912

De kerk van St. Peter & St. Mary
Het moeras van Fishbourne
Sussex
woensdag 24 april 1912

Middernacht.

Op de begraafplaats bij de kerk van St. Peter & St. Mary, aan de rand van het ondergelopen moeras, drommen mannen zwijgend samen. Ze kijken, wachten. De mensen hier geloven namelijk dat je op de vooravond van Sint Marcus om middernacht, de geesten van hen die voorbestemd zijn om het komende jaar te sterven de kerk in kunt zien lopen. Het is een traditie die in het grootste deel van Sussex allang in onbruik is geraakt, maar niet hier. Niet hier, waar het zoutmoeras zich uitstrekt tot aan de zee. Niet hier, in de schaduw van de oude zoutmolen en de afgebrande resten van Farhills molen, waarvan met elk laagtij de rottende balken nog te zien zijn. Hier houdt oud bijgeloof nog altijd stand.

Huid, bloed, botten.

Ver weg boven zee roepen de wulpen en de meeuwen – vreemde, spookachtige kreten in de nacht. De vloed komt snel op, hoger en hoger, en overspoelt de slikken en kwelders tot er niets anders meer is dan het diepe, steeds veranderende water. De regen striemt op de zwarte paraplu's en stoffen petten van de boerenarbeiders, melk-knechten en smeden. Drupt omlaag tussen nek en kraag, huid en stof. Niemand zegt iets. De sputterende, flakkerende vlammetjes van de lantaarns werpen vervormde schaduwen op de ruwstenen gevel van de kerk.

Dit is geen plek voor de levenden.

De dochter van de preparateur staat verscholen in de schaduwen van de cipressen. Ze is haar vader door het moeras hierheen gevolgd. Connie ziet Gifford staan in het kluitje mannen bij het kerkportaal en is verbaasd. Hij schuwt vriendschap. Ze leven een eenzaam leven aan de andere kant van het moeras, in een huis vol bont en veren, glazen potten en zwarte kraalogen, ijzerdraad en katoen en vlastouw; het enige wat is overgebleven van Giffords ooit beroemde taxidermie-museum. Een gebroken, verloederd man, te gronde gericht door de drank.

Vanavond is echter anders. Connie voelt dat hij deze mannen kent en dat zij hem kennen. Dat ze op een of andere manier met elkaar verbonden zijn.

*Hoe, als straks 't middernacht'lijk uur slaat
over groene kerkhofpaden
een rouwstoet van veroordeelde zielen gaat
gehuld in dunne gewaden.*

Onwillekeurig sluipen de woorden van een op school geleerd gedicht haar gedachten binnen. Een glimp van de verdwenen jaren. Connie probeert de herinnering te vangen, maar als altijd vervliegt die voordat ze haar goed en wel te pakken heeft.

De regen valt nog harder, spat hoog op van de grijze grafstenen en de regenmantels en jassen. Vocht trekt op door de zolen van Connies laarzen. De wind is weer opgestoken en rukt aan de rok rond haar enkels. Ze probeert niet te denken aan de doden die onder haar voeten in de koude aarde liggen.

Opeens, het geluid van een man die fluistert. De stem van een ontwikkeld man. Dringend, bezorgd. 'Is ze h*ier*'?

Connie tuurt tussen de bladeren door de mist in, maar heeft geen idee uit wiens mond de woorden zijn gekomen, en of de vraag tot iemand in het bijzonder gericht was. In elk geval komt er geen antwoord.

Ze is verbaasd dat zoveel mensen de moeite hebben genomen om hiernaartoe te komen op een avond als deze. De meesten herkent ze in de gloed van de lamp die boven het portaal hangt. De oude fami-

lies uit het dorp: de Barkers en de Josephs, de Boys, de Lintotts en de Reedmans. Er zijn slechts een paar vrouwen bij. Ook zijn er, voor zover ze kan zien, drie of vier heren; de snit van hun kleding wijkt af. Een van hen is opvallend lang en breed.

Ze herkent ze niet, en in deze dorpse omgeving vallen ze uit de toon. Zakenlui, artsen, makelaars in onroerend goed; het soort mannen wier namen de pagina's van de lokale krant vullen tijdens Goodwood-week.

Connie huivert. Haar schouders voelen zwaar van de regen en haar voeten zijn gevoelloos, maar ze durft zich niet te verroeren. Ze wil zichzelf niet verraden. Haar ogen schieten naar haar vader, maar Gifford staat niet meer op dezelfde plek en het lukt haar niet om hem er in de menigte tussenuit te pikken. Kan het zijn dat hij de kerk in is gegaan?

De minuten verstrijken.

Dan: een beweging in een uithoek van het kerkhof. Connie houdt haar adem in. Hoewel de vrouw met haar rug naar haar toe staat en haar gezicht verborgen is onder een hoed met voile, gelooft ze dat ze haar eerder heeft gezien. Regendruppels glinsteren op de glanzende veren die de brede rand van de hoed sieren. Ook zij lijkt zich te verbergen; ze houdt zich uit het zicht in de bomenrij. Connie is er bijna zeker van dat het dezelfde vrouw is die ze afgelopen week in het moeras heeft gezien. In elk geval herkent ze de jas, dubbelgestikt en strak ingenomen bij de taille.

Er komt zelden iemand naar Blackthorn House. Ze hebben nauwelijks burens vlakbij en haar vader krijgt nooit mensen uit het dorp over de vloer. Toch zag Connie afgelopen woensdag op het pad, half verborgen achter de lisdodden, een vrouw staan die het huis in de gaten hield. In een prachtige blauwe, dubbelgestikte wollen mantel en een groene jurk, al zaten er moddervlekken op de zoom. Struisveren en een netsluijer verborgen haar gezicht. Een lang, slank silhouet. Volstrekt niet iemand die je verwachtte op de ondergelopen velden tegen te komen.

Ze had aangenomen dat de vrouw aan de deur zou komen en zich zou voorstellen, dat ze een reden had om hier te zijn. Iemand die nieuw was in het dorp en een uitnodiging of introductie kwam af-

geven? Connie had gewacht, maar na een paar besluiteloze minuten had de vrouw zich omgedraaid en was ze weer de natte namiddag in verdwenen.

Nu wenst Connie dat ze het huis uit was gelopen en naar hun aarzelende bezoeker toe was gegaan. Dat ze haar had aangesproken.

‘Is ze hier?’

De in het donker gefluisterde woorden brengen Connie van de afgelopen week terug naar het koude, natte kerkhof. Dezelfde woorden, maar een andere vraag.

De klokken beginnen te luiden; het gebeier weerklinkt over de ruige landtong. Iedereen draait zich om, zodat alle ogen nu op de westelijke deur van de kleine kerk gericht zijn.

Bloed, huid, botten.

Connie merkt dat ze zelf ook staat te staren. Verbeeldt ze het zich, of doen de mensen een stap achteruit om degenen die moeten komen – verschijningen, geesten – de gelegenheid te geven de kerk in te gaan? Ze weigert in dergelijke nonsens te geloven, maar toch gebeurt er iets, een beweging die door de mistige nacht trekt. Een spoor van hen die de Dood op hun schouder hebben voelen tikken? Of is het een speling van het licht van de lamp boven de deur, die heen en weer zwaait in de wind? Ze beschouwt zichzelf niet als bijzonder ontvankelijk, maar deze belofte van een voorspelling werkt ook haar op de zenuwen.

Dit is geen plek voor de doden.

Vanuit haar schuilplaats moet Connie moeite doen om over de mannenschouders en -ruggen en het dak van paraplu's heen te kijken. Een herinnering, diep begraven, vlamt plotseling op in haar gedachten. Zwarte broeken en schoenen. Haar hart bonst tegen haar ribben, maar de geheugenflits is alweer uitgedoofd.

Een man mompelt iets. Een boze klacht. Connie duwt de takken opzij om meer te kunnen zien. Gesjor en getrek, mannenstemmen die zich verheffen. Het geluid van de kerkdeur die wordt opengegooid, klapperend in zijn scharnieren, en de mannen rennen naar binnen.

Zoeken ze iemand? Achtervolgen ze iemand? Connie weet het niet, alleen dat het kerkhof plotseling een stuk leger lijkt.

De klokken slaan luider, halen hun eigen echo in zodat de tonen steeds langer klinken. Een kreet. Iemand vloekt. Handen die om zich heen slaan in de natte duisternis. Plotselinge beroering, iets wat de kerk uit komt schieten, wilde beweging. Connie stapt naar voren, móét het zien.

Geen geesten of spoken, maar vogels. Een zwerm kleine vogels, die in groten getale en wild fladderend hun gevangenis uit vliegen en in hun drang naar vrijheid tegen hoeden, grafstenen en muren botsen.

Nog altijd slaat de klok. Tien keer, elf.

In de commotie ziet niemand de zwartgehandschoende hand. Niemand ziet het stuk draad dat om de keel wordt geslagen, de felle draai. Woest, vastberaden. Parels van bloed, als een roodfluwelen lint op blanke huid.

De klok slaat twaalf. Door de klapperende, slaande wind en het onbarmhartige gelui van de klok hoort niemand de gil.

De laatste dissonante noot verdwijnt in de duisternis. Eén ogenblik lang eindeloze, holle stilte. Niets dan het geluid van de gestage regen en de wind, en Connies bloed, wild kloppend in haar hoofd.

De geesten van hen die de dood zal roepen.

De tijd lijkt stil te staan. Niemand verroert zich, niemand zegt iets. Daarna geritsel, schuifelende voeten. Het klikje van de binnendeur van de kerk, die open- of dichtgaat, Connie weet niet welk van de twee.

‘Dat waren de laatste,’ zegt iemand. ‘Ze zijn allemaal weg.’

Er gaat iets rusteloos door de mensen heen die buiten zijn blijven staan. Ze hebben het gevoel dat ze voor de gek zijn gehouden. Dat ze slachtoffer zijn van een grap. Ook Connie heeft het gevoel dat ze uit een soort trance is ontwaakt.

Schrijden langs in verdoemde grauwe troepen.

Ze herinnert zich nu een vrouwenstem die het gedicht hardop voorleest, lang geleden. Connie, die de woorden opschrijft om ze in haar geheugen te prenten.

De meeste vogels zijn gewond of dood. Een man pakt een van de vinken van een grafsteen en gooit het lijkje in de heg. Mensen praten zacht met elkaar. Connie begrijpt dat ze zich schamen. Niemand wil

toegeven dat hij zich voor de gek heeft laten houden, dat hij dacht dat de plotselinge verschijning om middernacht iets anders was dan de vlucht van de ingesloten vogels. Ze willen hier niet meer zijn. Ze tillen hun hoed op en haasten zich weg. Vertrekken in groepjes van twee of van drie.

Geen geesten. Geen sporen van de doden.

Connie speurt om zich heen naar de vrouw die eerder Blackthorn House in de gaten hield. Ook zij is verdwenen.

Connie wil zelf de kerk in. Om te zien wat er gebeurd is, als er al iets aan de hand was. Om met eigen ogen te zien of de psalmboeken nog op hun plek liggen, of het gestreepte klokkentouw om z'n haak is geslagen, of de banken, de gepoetste plaquettes, de kathedr er nog hetzelfde uitzien. Om erachter te komen hoe er zoveel vogels in de kerk ingesloten kunnen zijn geraakt.

Ze verlaat haar schuilplaats en loopt van schaduw tot schaduw naar de kerk. Overal rond het portaal liggen lijkjes op de grond. Vinken en sijsjes, roerloos nu. Keep, groenling, kneu. Onder andere omstandigheden zou Connie ze misschien hebben meegenomen, maar ze is nog niet ontslagen van haar plicht jegens haar vader. Nog altijd ziet ze hem nergens en ze is bang dat hij ertussenuit is geknepen. Vaak moet ze hem vanaf de Bull's Head helemaal naar huis volgen om ervoor te zorgen dat hij niet in de gevaarlijke modder van het moeras belandt, dat hem iets overkomt. Vannacht is het niet anders, ondanks de vreemde ceremonie op het kerkhof.

Eindelijk krijgt ze hem in het oog. Ze ziet hem met een hand tegen de muur leunen en daarna bij de kerk vandaan wankelen naar een graftombe toe. In het licht van de ene lantaarn die nog brandt, ziet ze zijn blote handen rood en ruw tegen de bemoste steen afsteken. Vies ook. Zijn schouders hangen af, alsof hij een of andere primitieve beproeving heeft doorstaan. Een meelijwekkend geluid ontsnapt uit zijn keel, als van een dier dat pijn heeft.

Dan recht Gifford zijn rug, draait zich om en loopt het voetpad af. Zijn tred is zeker. Connie realiseert zich dat de felle regen, de kou en de vogels hem hebben ontuchtterd. Vannacht hoeft ze zich in elk geval geen zorgen om hem te maken.

Bloed, huid, botten. Eén enkele zwarte staartveer.

De wind blaast een zwarte glazen kraal heen en weer over het pad. Connie raapt hem op en loopt dan snel achter haar vader aan. Wat ze niet ziet, is de donkere, in elkaar gezakte gestalte in de noordwesthoek van het kerkhof. Wat ze niet ziet, is het gedraaide stuk bloederig ijzerdraad.

Connie weet niet dat er slechts een paar meter bij de levenloze lijfjes van de zangvogels vandaan, ook een vrouw op de grond ligt, dood.